

Rochelle Schaepkens

Marcel Nijboer

Andrea Kleijnendorst

Geen snelle interventie, maar een duurzame stap naar beter rekenonderwijs

‘Foutloos Rekenen is meer dan een interventie die je “even” inzet om snel hogere scores te behalen. Het vraagt om inzicht, inzet en consistentie, voor een duurzame verbetering van rekenresultaten’, vertelt Rochelle Schaepkens, didactisch coach op Basisschool Noorderlicht in Den Bosch. De school richtte het rekenonderwijs opnieuw in. ‘We hebben nu een leerlijn waar het hele team achter staat. Foutloos Rekenen was het startschot.’

Basisscholen werken samen met het Nederlands Mathematisch Instituut, omdat ze hun rekenbeleid duurzaam willen versterken en het team willen professionaliseren. Foutloos Rekenen start met een schoolverbeteringstraject waarin leerkracht en Foutloos Rekenen-trainer twaalf weken intensief samenwerken in de klas. De school kan daarna

zelfstandig verder met de methode.

Bij veel scholen wordt Foutloos Rekenen een vast onderdeel van het rekenbeleid. Scholen kiezen er bovendien vaak voor om Foutloos Rekenen zelfstandig te blijven geven en het in groep 6 te starten, zodat er daarna voldoende tijd is voor verdere verdieping en gerichte ondersteuning.

 ok rekenleider Andrea Kleijnendorst (IKC De Regenboog Centrum, Dordrecht) en rekencoördinator Marcel Nijboer (CBS De Rank, Onstwedde) integreerden Foutloos Rekenen in hun rekenbeleid. Ondanks uiteenlopende leerlingpopulaties en uitdagingen kwamen zij tot dezelfde conclusie: het rekenonderwijs vroeg om een andere aanpak.

Het kantelpunt

Bij Basisschool Noorderlicht kwam dat besef scherp binnen. 'Toen we startten met Foutloos Rekenen zaten we met 29 procent 1S in groep 8. Dat was geen incident, maar een duidelijk signaal van wat onze leerlingen nodig hadden. We zagen het als een verbeterproject. Geen brandjes blussen, maar bouwen', vertelt Rochelle.

Ook Marcel had zo'n kantelpunt. Op CBS De Rank haalde in 2022 slechts een kleine 40 procent van de groep 8-leerlingen het 1S-niveau. Na gesprekken met enkele referentiescholen besloot de directie snel te handelen en midden in het schooljaar te starten met Foutloos Rekenen. 'Die timing klinkt misschien vreemd, omdat de groep 8-leerlingen al snel naar het vo zouden gaan. Toch namen we deze groep mee in het verbetertraject, omdat we ook deze leerlingen

de voordelen van de methode gunden. Zij grepen dit met beide handen aan.'

Op IKC De Regenboog Centrum speelde naast lage resultaten nog een andere reden om te kiezen voor Foutloos Rekenen. Andrea: 'Voor 60 tot 70 procent van de leerlingen hier is Nederlands niet de eerste taal. Daarom wilden we eerst terug naar de basis, om daarna beter de vertaalslag naar verhaalsommen te kunnen maken.'

Samenwerkingstraject als begin

De wens om het rekenbeleid te versterken bracht de drie scholen bij Foutloos Rekenen. De methode wordt ingezet als onderdeel van een samenwerkingstraject, waarbij een Foutloos Rekenen-docent twaalf weken lang wekelijks een instructieles verzorgt op school.

Op CBS De Rank sloot het traject goed aan op wat er al was. 'We werkten schoolbreed al met duidelijke rekenafspraken en het team stond achter de implementatie. Daardoor verliep de start met Foutloos Rekenen soepel', vertelt Marcel.

Rochelle blikt terug: 'In die twaalf weken krijg je veel input en inspiratie. Het is een vliegende start. Daarna moet je als school zelf verder en bepalen: wat hoort

blijvend bij ons? Die afspraken en ambities leg je samen vast in een kwaliteitskaart.'

Het is daarnaast belangrijk om te blijven reflecteren op de methodische stappen van de methode, vindt Andrea. 'De strategieën werken goed, maar de leerlingen moeten wel begrijpen wat ze doen. Denk steeds: wat heeft deze klas nodig?'

Begeleiding en ambitie

Tijdens het samenwerkings-traject werken scholen met een trainer en een schoolbegeleider Foutloos Rekenen. Andrea: 'Het was fijn dat trainer Jelle Vlieger op school kwam meedenken over de implementatie. Dat maakte het concreet.' Marcel heeft ook na afloop nog regelmatig contact met zijn schoolbegeleider. 'Vorige week mailde ik Thijs Verheijen met een vraag over tussentijdse instroom. Binnen een half uur belde hij terug; ons plan ligt nu al bij de directie.'

De schoolbegeleider helpt ook bij het formuleren van een gezamenlijke ambitie. Dat geeft richting en focus. Op Basisschool Noorderlicht was die ambitie direct duidelijk: structureel boven de 65 procent 1S, met rekenlessen die rust, duidelijke instructie en hoge verwachtingen combineren. →

Om dit te behalen was er meer nodig dan alleen de implementatie van Foutloos Rekenen. Dus heeft Rochelle met haar team leerlijnen ontwikkeld voor de hele school. De leerlijnen sluiten aan bij beheersingsleren, zoals dat ook bij Foutloos Rekenen gebeurt. 'Het was een flinke klus, maar het geeft iedereen houvast', zegt Rochelle. En dat bleek: de school groeide van 29 naar 52 procent 1S en, doordat het team ook na de toets bleef doorwerken, uiteindelijk naar 73 procent.

Tijd en aanpassingsvermogen

De verbeteringen vroegen tijd en flexibiliteit. In Dordrecht merkte Andrea dat vooral groep 7 moest wennen aan de nieuwe aanpak. 'Ze hadden al veel andere strategieën geleerd in eerdere jaren. Het kostte tijd om het nieuwe denken aan te leren. Groep 6 pakt het daarentegen heel goed op, omdat zij niet anders gewend zijn. Dat benadrukt voor mij hoe belangrijk het is om Foutloos Rekenen tijdig in te zetten.'

Dat structuur en inzicht belangrijk is, weten ze in Den Bosch uit ervaring. In hun rooster heeft automatiseren een vaste plek. 'Elke dag vijftien minuten. We weten per leerling welke tafels ze beheersen en gaan pas verder als ze er stevig inzitten', licht Rochelle toe.

Op CBS De Rank vraagt het werken met twee methodes soms om creativiteit. 'We hoopten dat Foutloos Rekenen ook boeken zou uitbrengen voor heel groep 6, 7 en 8. Die zijn er nog niet, dus combineren we Foutloos Rekenen met een andere methode. Dat is soms puzzelen, maar geeft ook ruimte: we kunnen onderdelen overslaan als leerlingen die vaardigheden al beheersen', legt Marcel uit.

De grootste winst

Volgens Marcel zit de grootste winst niet alleen in cijfers, maar ook in wat leerlingen durven en kunnen. 'Ze kunnen ieder somtype oplossen, ook als het ingewikkeld wordt. Je kunt de moeilijkste breuk verzinnen: als je de strategie beheerst, kom je eruit.' Dat vergroot het zelfvertrouwen zichtbaar. Hij herinnert zich een leerling die eerder moeite had om mee te komen en tijdens de laatste instructieles enthousiast riep: 'Meester Thijs, jij hebt mij echt leren rekenen!'

Die groei in vertrouwen gaat samen met meer rust in de klas. Leerlingen weten wat er van hen wordt verwacht en welke stappen daarbij horen. 'De onderwijstijd die we hebben, willen we zo effectief mogelijk inzetten. Dan is het prettig dat die tijd naar de basis kan gaan: rekenen met strategieën die altijd werken', zegt Marcel. Ook Rochelle ziet dat effect terug. 'We kozen bewust voor de lange adem. Juist doordat we niet wilden repareren, maar opbouwen.'

Wat de scholen beschrijven is geen plotselinge ommezwaai, maar een reeks gerichte keuzes die elkaar versterken: duidelijke afspraken, een gezamenlijke leerlijn en consequente instructie. Geen snelle oplossing, maar een steviger fundament.

De grootste winst? Dat het rekenonderwijs weer klopt. Voor leerlingen én voor het team. En dat blijkt op de lange termijn waardevoller dan welke snelle interventie ook. •

Drie tips van Andrea, Marcel en Rochelle om de implementatie Foutloos Rekenen optimaal te benutten:

1. **Maak helder wat 'goed rekenen' betekent.**
Vertaal dit naar concrete schoolafspraken: vaste oplossingsprocedures, één gezamenlijke leerlijn en eenduidige rekentaal, en wat de ambitie is voor de hele school. Bijvoorbeeld 100 procent 1F én structureel ≥ 65 procent 1S.
2. **Zie de implementatie als duurzaam verbetertraject.**
Maak structureel tijd voor instructieontwikkeling, lesbezoek en feedback, en voor borging (wie bewaakt de afspraken, wat heb je nodig, hoe blijft het team bij de les, wat gebeurt er bij personeelswissels?).
3. **Volg de voortgang strak en cyclisch.**
Check frequent op automatiseren en strategiebeheersing per leerling en plan vaste evaluatiemomenten op groeps- en schoolniveau, zodat je tijdig kunt bijsturen als dat nodig is.

